

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про віртуальні активи» - доопрацьований

1. Обґрунтування необхідності прийняття акту

Поточний розвиток технологій та ринків в Україні та світі мав своїм наслідком створення нових об'єктів цивільних прав, що існують виключно у цифровій (нематеріальній) формі, фактично перебувають у цивільному обігу та істотним чином впливають на суспільно-економічні відносини, формуючи особливий та новий ринок.

Необхідним елементом нової економічної парадигми будь-якої держави стає розвинений ринок віртуальних активів. В Україні він фактично вже є сформованим та існує протягом приблизно п'яти років, але знаходиться повністю поза межами правового поля держави.

Учасники ринку віртуальних активів повинні отримати можливість користуватися банківськими послугами, сплачувати податки з отриманих доходів і отримувати юридичний захист в судах при порушенні їх прав.

Також дуже важливим завданням є забезпечення захисту українських інвесторів при здійсненні інвестицій на ринку віртуальних активів.

Відтак ринок віртуальних активів потребує належного законодавчого врегулювання, яке покликане не лише надати можливість учасникам суспільних правовідносин розпоряджатись такими об'єктами, але й забезпечити баланс інтересів учасників ринку та сприяти надходженню інвестицій в Україну.

Також існує необхідність визначення державного органу, що здійснюватиме державне регулювання, нагляд та моніторинг за діяльністю постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами; реєстрацію таких суб'єктів; встановлення механізмів превентивних заходів, санкцій та інших правозастосовних методів.

Разом з тим, розбудова повноцінно функціонуючого ринку віртуальних активів є вкрай важливим та відповідальним завданням на сучасному етапі

розвитку української економіки, зважаючи на важливість її інтегрування у європейську та світову економічну спільноту.

Проте, на даний час в Україні повноцінному функціонуванню та подальшому розвитку ринку віртуальних активів заважає цілий ряд не вирішених проблем, серед яких:

відсутність правового регулювання відносин, що виникають у сфері обігу віртуальних активів;

відсутність механізмів оподаткування доходів, отриманих від операцій з віртуальними активами;

відсутність правових гарантій захисту права власності учасників ринку віртуальних активів;

регулювання діяльності професійних учасників ринку віртуальних активів;

відсутність механізмів контролю за обігом віртуальних активів, які можуть використовуватись з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

відсутність дієвих механізмів залучати іноземні інвестиції в високотехнологічні галузі економіки України.

Станом на сьогодні, у більшості юрисдикцій законодавці та органи державної влади врегульовують вказані вище питання відповідно до власних цілей та з урахуванням особливостей національного законодавства. Наприклад, відповідне законодавче врегулювання у тій чи іншій формі впроваджено у Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Мальті, Гібралтарі, Швейцарії, Ліхтенштейні, Естонії, Японії тощо.

З метою вирішення вищезазначених проблем було розроблено – проект Закону України “Про віртуальні активи”, яким передбачається комплексне регулювання відносин, що виникають створення, випуску в обіг та обігу віртуальних активів, зокрема, укладення й виконання правочинів з ними.

Метою законопроекту також є забезпечення комплексного

законодавчого врегулювання принципів функціонування ринку віртуальних активів, зокрема, забезпечення уніфікованого підходу до організації торгівлі віртуальними активами.

Реалізація запропонованих положень законопроекту сприятиме забезпеченню відкритості та прозорості умов угод, які укладаються на ринку віртуальних активів, та запобіганню зловживанням на цьому ринку з боку недобросовісних учасників. Крім того, закон сприятиме розбудові інфраструктури ринку віртуальних активів, забезпеченню його відкритості та ефективності.

2. Цілі та завдання прийняття акта

Цілями прийняття проекту Закону є комплексне врегулювання наступних питань:

впорядкування нормативно-правового регулювання для ринку віртуальних активів, його учасників;

правовий статус віртуальних активів як об'єктів цивільних прав;

впорядкування цивільно-правових відносин між фізичними та юридичними особами які виникають в процесі використання віртуальних активів;

визначення правового статусу учасників ринку та користувачів у сфері віртуальних активів;

встановлення основних засад та принципів державної політики у сфері віртуальних активів;

державне регулювання та контроль на ринку віртуальних активів.

3. Загальна характеристика та основні положення проекту акта

Закон застосовується до правовідносин, що виникають у зв'язку із обігом віртуальних активів в Україні, визначає права та обов'язки учасників ринку віртуальних активів, засади державної політики у сфері обігу віртуальних активів.

Законопроектом передбачено, що його дія застосовується до правовідносин, які виникають: 1) при постачанні послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, коли постачальник таких послуг має зареєстроване місцезнаходження або постійне представництво на території України; 2) у зв'язку зі здійсненням правочину відносно віртуальних активів, якщо особа, що здійснює цей правочин визначає, що до такого правочину застосовується право України, якщо це не суперечить положенням чинних міжнародних договорів України.

Передбачається, що майбутній Закон України «Про віртуальні активи» буде складатись з шести розділів, а саме:

Розділ I. Загальні положення

Розділ II. Правовий режим віртуальних активів

Розділ III. Учасники ринку віртуальних активів

Розділ IV. Державне регулювання обігу віртуальних активів

Розділ V. Міжнародне співробітництво у сфері обігу віртуальних активів

Розділ VI. Прикінцеві положення

Центральним органом виконавчої влади, який формує і реалізує державну політику в сфері обігу віртуальних активів, є Міністерство цифрової трансформації України (далі – Мінцифри). На Мінцифри покладені завдання, зокрема, здійснення державного регулювання та контролю за обігом віртуальних активів на території України, забезпечення та здійснення контролю за виконанням, в межах компетенції, виконання учасниками ринку віртуальних активів законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Законопроект визначає правовий статус та вимоги до постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами, через проходження процедур державної реєстрації одного або декількох видів діяльності:

зберігання або адміністрування віртуальних активів та ключів віртуальних активів;

обмін віртуальних активів;
переказ віртуальних активів;
участь і надання фінансових послуг, пов'язаних із пропозицією емітента та/або продажем віртуальних активів.

Окреме регулювання передбачене для віртуальних активів, забезпечених фінансовими інструментами - державним органом, що регулює введення в обіг та обіг такого віртуального активу виступає Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Наразі нормативно-правова база, яка була б направлена на врегулювання предмету законопроекту, в Україні відсутня. Положення чинного Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», які стосуються віртуальних активів, не надають належного правового регулювання піднятим у законопроекті питань через більш вузьку спрямованість вказаного закону.

5 Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття законопроекту не потребує додаткових фінансових витрат з Державного та місцевих бюджетів України.

Видатки для створення та підтримку функціонування Державного реєстру постачальників послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів; видатки, спрямовані на створення відповідної програмно-апаратної бази та розширення штату Мінцифри планується забезпечити за рахунок перерозподілу державних видатків на фінансування Мінцифри та його інших програм, а також залучення міжнародної технічної допомоги.

6. Запобігання дискримінації

Проект закону не має положень, які містять ознаки дискримінації.

7. Запобігання корупції

У проекті Закону немає правил і процедур, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень.

8. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту закону

Прийняття проекту Закону України «Про віртуальні активи»:

сприятиме ефективному розвитку ринку віртуальних активів;

надасть можливість громадянам та підприємствам на території України, які фактично володіють віртуальними активами, розпоряджатись ними згідно чинного законодавства;

сприятиме розбудові ринкової інфраструктури віртуальних активів на основі вже наявного світового досвіду, побудові в Україні принципово нових регуляторних механізмів, концепцій та підходів;

забезпечить можливість надання учасникам ринку віртуальних активів безпечних та якісних послуг;

створить необхідні передумови для використання органами виконавчої влади України передових технологій, зокрема технологій розподіленого реєстру та його впровадження в роботу державних реєстрів в Україні;

сприятиме збільшенню інвестицій в економіку України, зокрема, через підвищення довіри внутрішніх та іноземних інвесторів внаслідок запровадження цивілізованих та уніфікованих правил обігу віртуальних активів;

зменшить частку тіньової економіки, що пов'язана із інвестиціями у віртуальні активи громадян та підприємств в Україні;

створить необхідні та, в той же час, цілком достатні передумови для прийняття Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами, та, відповідно, перспективу отримання додаткових надходжень до Державного бюджету України.

Народний депутат України

Олексій ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ

(посв. №391)

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Жмеренецький Олексій Сергійович
Сертифікат: 3ED5083160DBC59B04000002F4E0500D9D60F00
Дійсний до: 27.08.2022 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 391 д9/2-2020/156965 від 14.09.2020

195154